

Yttrande - Remiss av betänkandet Längre liv, längre arbetsliv – förlängdrätt att kvarstå i anställningen (SOU 2025:70)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit del av betänkandet *SOU 2025:70 Förlängd rätt att kvarstå i anställningen*. SKR tillstyrker utredningens förslag att införa ett nytt och enhetligt åldersbegrepp, las-åldern, i lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS) samt förslaget att knyta befintliga åldersgränser i LAS till detta begrepp. Mot bakgrund av införandet av riktålder för pension och prognoserna om en fortsatt ökning av medellivslängden är det nödvändigt att arbetslivet förlängs, för att säkerställa en långsiktigt hållbar nivå på pensionerna och för att trygga finansieringen av välfärden.

För kommuner och regioner, som är stora personalintensiva arbetsgivare, innebär förändringen konsekvenser för planering av avgångar, anställningsbeslut och uppföljning av anställningsförhållanden i samband med att riktåldern förändras. Det är därför av särskild betydelse att regelverket ger stabila och förutsägbare förutsättningar för verksamhets- och personalplanering, inte minst när det gäller bedömningen av las-åldern.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Bakgrund

Utredningen föreslår att dagens fasta åldersgränser i LAS, för närvarande 69 år, ersätts med ett nytt begrepp, las-åldern, definierad som riktåldern för pension med ett tillägg om två år. Syftet är att skapa en konsekvent och dynamisk ordning där arbetslivets åldersgränser hålls i nivå med utvecklingen i pensionssystemet samt att säkerställa att riktåldern aldrig kan komma att överstiga las-åldern. Riktåldern för pension fastställs årligen av regeringen i förordning och gäller för det sjätte året efter fastställandeåret. Det innebär att även las-åldern enligt utredningens förslag kommer att vara känd sex år före den ska tillämpas.

Ett nytt begrepp, las-ålder, införs i lagstiftningen och kopplas till riktåldern för pension med ett tillägg av två år

SKR tillstyrker utredningens förslag att införa las-åldern som begrepp i LAS. SKR delar bedömningen att las-ålder redan är ett väletablerat begrepp och att man genom införandet av begreppet i lagtext har bättre möjligheter att nå ut med information, snarare än en lösning som enbart bygger på hänvisningar i lagtexten. SKR vill dock framföra att det är av central betydelse att:

- las-åldern kan fastställas vid varje tidpunkt och är lätt att förstå,
- fastställandet av riktåldern sker med tillräcklig framförhållning och en tydlig ordning för offentliggörande,
- definitionen inte ger upphov till tolkningssvårigheter i fråga om dess rättsverkningar i redan pågående anställningsförhållanden.

SKR anser därför att det är av stor vikt att information om förändrad las-ålder når samtliga arbetsgivare och arbetstagare. I en ordning där las-åldern inte framgår direkt av lagtexten är det särskilt viktigt att de myndigheter som ansvarar för pensionsfrågor säkerställer att informationen är lättillgänglig och att ändringar kommuniceras på ett tydligt sätt. En utformning där även den faktiska åldersgränsen framgår av lagtexten hade kunnat vara ett tydligare och enklare sätt för berörda personer att ta del av vilken nu gällande las-ålder är även om det innebär att en redaktionell lagändring krävs vid varje tillfälle som riktåldern ändras. SKR delar dock i denna del utredningens bedömning att det skulle kunna uppfattas som missvisande då den inte nödvändigtvis är tillämpbar för alla som tar del av den vid ett givet tillfälle.

Övriga relevanta bestämmelser i LAS knyts till det nya begreppet

SKR tillstyrker utredningens förslag att samtliga bestämmelser i LAS som i dag bygger på fasta åldersgränser omarbetas och knyts till las-åldern. Genom att förändring av huvudregeln genomförs är det önskvärt att begreppet återges i samtliga bestämmelser kopplade till las-åldern för enhetlighet och tydlighet.

Särskild reglering vid sänkning av riktåldern

SKR tillstyrker utredningens bedömning att det inte bör införas någon begränsningsregel mot sänkning av las-åldern vid en eventuell sänkning av riktåldern. Utifrån att las-åldern strikt knyts till riktåldern för pension bedömer SKR det som lämpligt att det inte införs någon begränsningsregel vid en sänkning av riktåldern. En sådan reglering skulle riskera att göra las-åldern svårare att överblicka, eftersom den föreslagna huvudregeln då frångås.

Ändring av las-åldern efter uppnådd ålder

SKR tillstyrker utredningens förslag att den las-ålder som gällde när en arbetstagare uppnådde den ska vara fortsatt gällande även vid senare ändringar. SKR delar utredningens bedömning att las-åldern därför ska vara bunden till individens födelseår. Detta säkerställer förutsebarhet och gör det administrativt hanterbart för arbetsgivare.

Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. SKR har inget att erinra mot förslaget i denna del.

Övergångsbestämmelser

Av punkten 2 i övergångsbestämmelserna framgår att avtal som ingåtts före lagändringens ikraftträdande ska bli ogiltigt vid ikraftträdandet i den utsträckning det upphäver eller inskränker en arbetstagares rätt att kvarstå i anställningen. Övergångsbestämmelsen bör omformuleras på sådant sätt att ”vid ikraftträdandet” stryks, eftersom syftet med bestämmelsen bör vara att regleringen ska upphäva sådana avtal oavsett om detta inträffar vid ikraftträdandet eller därefter.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg

Verkställande direktör

Caroline Olsson

Avdelningschef